

Affinitum divisiones, *num. 23 ad 25.*

Quinam sint affines ascendentes et descendentes, *num. 26 ad 28.*

Collaterales vel transversales, et gradus in quibus dividuntur, *num. 29 ad 31.*

Quot genera et quæ causæ affinitatis necnon et quibus modis exstinguatur affinitas et alia, *num. 32 ad finem.*

AFFINITAS (I, 529).

AFFINITAS QUOAD EA QUÆ CONCERNUNT EJUS ESSE, CONTRACTIONEM ET GRADUS.

Affinitas quid sit, et quid ad eam contrahendam requiratur, *vide verb. Affinitas, art. 1, a num. 1 ad 5, et 22.*

Affinitas etiam contrahitur ex copula perfecta habita cum femina prorsus invita, et renitente, et etiam dormiente, aut ebria, et e contra cum simili viro dormiente, etc., *vide verb. affinitas, a num. 4 ad 5.*

Affinitas ex illicito commercio ad impedimentum matrimonii tantum porrigitur, *ib. num. 17 et seqq.*

Imo ipsa affinitas proveniens ex matrimonio, eo soluto, durat solummodo pro impediendo novo matrimonio, non autem pro aliis effectibus, *ib. num. 19.*

Utrum inserviat pro impediendo novo matrimonio quando nulli sunt ex matrimonio liberi, *ib. num. 20.*

Affinitas jure antiquo dirimebat matrimonium usque ad septimum gradum, at novo ex copula licita dirimit matrimonium solum usque ad quartum gradum; et ex illicita usque ad secundum. *Vide ib. num. 6 ad 9.*

Affinitas non parit affinitatem; et inde consequens exhibetur, *ibid. num. 10 et 11.*

Licet antiquo jure tria fuerint genera affinitatis, cujus secundum et tertium genus complectebatur supradictos, et consimiles casus; novo tamen unicum tantum est affinitatis genus, scilicet inter virum cognoscentem, et consanguineos feminæ cognitæ, et e contra, *ibid. num. 12 et 13.*

Ad dignoscendos gradus affinitatis sufficit cognitio arboris consanguinitatis, cum juxta gradus consanguinitatis computentur etiam gradus affinitatis, *ibid. num. 14.*

Sicuti in consanguinitate alii sunt nobis conjuncti in linea ascendenti, alii in descendenti, alii in transversa, ita et affines, quorum nomina assignantur, *ibid. num. 15 et 16.*

AFFINITAS QUOAD EA QUÆ CONCERNUNT DISPENSATIONEM IMPEDIMENTIS ORTIS EX EA.

Affinitas orta ex copula illicita in nullo gradu cujuscunque lineæ irritat matrimonium de jure naturæ, adeoque omnino dispensabilis est a summo pontifice. *Vide verb. Affinitas, art. 2, num. 1.*

In affinitate orta ex copula illicita pluries sancta sedes dispensavit, et solvitur objectio, *ib. a num. 2 ad 4.*

Affinitas orta ex copula licita in nullo gradu lineæ transversalis dirimit matrimonium jure naturæ, sed solum jure ecclesiastico, adeoque penitus est dispensabilis a summo pontifice, idque tam præstitum a plurimis, *ib. num. 5 et 6.*

Sic in lege veteri Jacob sanctissimus duxit Liam et Rachelem sorores, et Judas dedit eidem mulieri duos fratres in maritos, *ibid. num. 7.*

Affinitas orta ex copula licita probabilis non dirimit matrimonium de jure naturæ, neque in primo gradu lineæ rectæ ascendenti; adeoque etiam ista est dispensabilis a summo pontifice cum gravissimis, et justis causis inter vitricum et privignam, etc., *ibid. a num. 8 ad 11.*

Afferuntur, et solvuntur duæ objectiones, *ibid. a num. 12 ad 17.*

AFFLICTIO.

Afflictio non est addenda afflictio. *Vide verb. Distributiones, art. 1, num. 20.*

AFRICA

Africa unde sit dicta, *vide verb. Munda, num. 80.*

AGAPÆ (I, 545).

Agapæ quid fuerint, et quid hæc vox significet, *vide verb. Agapæ, num. 1.*

Ab apostolis institutæ diversis fiebant occasionibus, et nominibus variis insignitæ fuerunt, *num. 2 et 3.*

Quid agapæ natalitiæ, connubiales et funerum, *num. 4, 5.*

Quibus diebus, quo loco et tempore fiebant, *num. 6 ad 8.*

Agapæ differt a missa, *num. 9.*

Quanta veneratione fideles agapas celebrarent, *num. 10 et 11.*

Agapæ prohibitæ et omnino sublatae, *num. 12, 13.*

Illarum quædam vestigia, *num. 14.*

Agapæ Anglis ad fidem conversis concessæ, *num. 15.*

Convivia hisce similia penes Hebræos, *num. 16.*

AGGRESSOR.

Aggressor iniquus quando possit, vel non, licite occidi, *vide verb. Homicida, Homicidium, a num. 25 ad 28.*

AGNUS DEI (I, 545).

Agnus Dei unde sit dictus, et quando solet a papa solemniter benedici, *vide verb. Agnus Dei, num. 1.*

Circa agnos Dei Gregorius XIII edidit constitutionem, in qua sub pœna excommunicationis nemini reservatæ, omnes tamen afficientis prohibet, ne in aurentur, aut alio colore pingantur, ac nullo modo venales fiant, *ibid. num. 2.*

Non videtur tamen per hanc constitutionem prohibitum tales agnos Dei thecis aureis, argenteis, etc., in girum circumornare aut coronare, *ib. num. 3.*

Nec videtur prohibitum, si jam antecederet depicti sint, eos sic retinere dummodo non retineantur ad vendendum, quod tamen non videtur prohibitum si id fiat ratione solius materiæ, *ib. num. 4 et 5.*

Non est licitum cereos agnos Dei liquefacere una cum alia cera, ut possint sic multiplicari, nisi ad hoc habeatur speciale privilegium, *ib. num. 6.*

Agnos Dei tangere seu contrectare licet per se, et absolute non videatur licere, nisi clericis in saceris constitutis; aliter tamen usus obtinuit; adducitur novissima dispositio, necnon agnorum Dei virtus, *ib. num. 7 ad 11.*

Antiquitas et virtus agnorum Dei, *num. 13 et 15.*

Monachi tantum sanctæ Mariæ Fulviensis possunt eos renovare, *num. 14.*

Formula Benedicti XIV de ritu et usu cerearum formarum, *num. 12.*

Precatio Agnus Dei quondam instituta, cur ter repetita, et aliquando omissa, *num. 16 ad 18.*

Supposititius Trullanæ synodi canon interdicens imagines Agni Dei, *num. 19.*

ALBA (I, 555).

De variis albæ nominibus in sacris litteris, et quid sit, *vide verb. Alba, num. 1 et 2.*

Alba penes Hebræos, illius materia et varii colores, *num. 3 ad 6.*

Albæ significationes et formæ, *num. 7 et 8.*

Quomodo illam induat sacerdos, *num. 9.*

Ritus Ambrosianus, *num. 10.*

Alba paschalis quid, et de Dominica in *Albis*, *num. 11 et 12.*

ALCHIMIA, ALCHIMISTÆ (I, 557).

Alchimia quid significet, deque ortu et progressu istius artis, *vide verb. Alchimia, num. 17 et seqq.*

Alchimia ad faciendum aurum, vel argentum tur-

pis lucri gratia pro commerciis contractuum, vel pro mistione monetarum, est illicita, et expresse prohibita sub lethali, *ibid. num. 1 et 2.*

Alchimistæ et alchimiam fieri curantes, aut mandantes, et si aurum, vel argentum chemicum vendant, vel dent in solutum, aut expendant ad quid teneantur, et quid si clerici sint, *ibid. num. 3.*

Adducitur ad hæc pontificia constitutio, ejusdemque consecratoria in foro conscientie ante sententiam iudicis obligantia, *ib. a num. 4 ad 7.*

Circa allatam constitutionem tres doctorum sententiæ in medium protruduntur, *ib. num. 8 ad 10.*

Afferitur ratio pro tertia sententia exemplis demonstrans sæpe sæpius diabolicis præstigiis chemicam artem exerceri, *ib. num. 11.*

Ex supradictis concluditur, quod quamvis ars chimica physice defendi possit, moraliter tamen improbat, *ibid. num. 12 et 13.*

Alchimistæ hac arte depauperant, familiæ necessaria subtrahunt, quorum defectu ad non paucas superstitiones et præstigia recurritur, cum semper hac arte decipiantur ipsi, aut alios decipiant, *ibid. num. 14.*

Alieubi adest lex, ne cui sine permissu principis sub pœna capitis liceat alchimiam exercere, *ibid. num. 15.*

Alia *vide verb. Falsum, Falsarius num. 36, verb. Pœna, art. 2, num. 51.*

ALEATORES.

Aleatores publici sunt infames et irregulares. *Vide verb. Infames, sub num. 11, et verb. Irregularitas, art. 1, sub num. 12, vers. Octava.*

ALGEBRA.

Algebra quid. *Vide verb. Mundus, num. 199.*

Algebra speciosa quid. *Ibid. num. 199.*

ALGORITHMUS.

Algorithmus quid, *ibid. num. 199.*

ALIENATIO (I, 561).

ALIENATIO QUOAD EA QUÆ VENIUNT SUB NOMINE ALIENATIONIS BONORUM ECCLESIASTICORUM, MOBILIUM ET IMMOBILIUM.

Subjectum canonicæ regulæ circa prohibitionem alienationum rerum ecclesiæ. *Vide verb. Alienatio, art. 1, num. 15.*

Origo, progressus, varia facta, et præsens status prohibitiæ alienationis rerum ecclesiasticarum, *ibid. num. 14.*

Alienatio bonorum ecclesiæ sine justa causa et debita solemnitate est prohibita jure divino et canonico; ac quid alienationis nomine veniat exponitur, *verbo Alienatio, art. 1, num. 1 et 2.*

Bona ecclesiæ vel sunt communia, vel mensalia, et quænam illa sint; et de vario jure circa illorum alienationem, *ibid. num. 15 et 16.*

Alienari prohibentur mobilia et pretiosa mobilia Deo dicata, quantum ad præsens veniunt etiam nomine immobilium servitus prædiorum, jura piscandi, venandi, et similia; ac census et annui redditus, nec non certa summa pecuniæ deputata ad immobilium emptionem, censuum, etc., *ibid. a num. 4 ad 6.*

Nomine mobilium pretiosorum inalienabilium veniunt, quæ sunt de thesauro ecclesiæ, vel quæ propter pretium, artem, raritatem et antiquitatem conferunt ecclesiæ specialem splendorem, et similia excedentia valorem viginti quinque aureorum, reliquiæ sanctorum, ac ea ex quorum fructibus proveniunt annui redditus, *ibid. a num. 7 ad 9.*

Item nomine mobilium pretiosorum inalienabilium veniunt arbores frugiferae, seu prædio necessaria, ut illis sublatis prædium reddatur graviter deterius, *ibid. num. 10 et 11, et art. 4, a num. 13 ad 17.*

Sub prohibita alienatione rerum ecclesiæ venire jus percipiendi fructus, nequaquam vero commoditatem fructuum aliqui docent, *ibid. num. 17.*

Regula res ecclesiæ alienari vetans; *num. 18.*

ALIENATIO QUOAD CAUSAS, ET SOLEMNITATES JURIS AD EAM REQUISITAS.

Causæ justæ, ob quas bona ecclesiæ alienari possunt, sunt quatuor. Prima est evidens ecclesiæ necessitas; 2^a manifesta ecclesiæ utilitas; 3^a pietas; 4^a incommoditas. *Vide verb. Alienatio, art. 2, a n. 1 ad 4.*

Utrum satis sit, ut causæ alienationis rerum ecclesiæ interveniant de tempore initi contractus, an de tempore executionis beneplaciti apostolici, *ibid. num. 10.*

In transactione quando dicatur concurrere ecclesiæ utilitas, res non est adeo expedita, ut in cæteris contractibus, *ibid. num. 11.*

Quid laicus, quid ecclesia facere debet in probanda causa, confirmata vel non confirmata rei ecclesiasticæ alienatione, *ibid. num. 12 et 13.*

Solemnitates requisitæ ad alienationem bonorum ecclesiasticorum sunt pariformiter quatuor. Prima, quod præcedat tractatus capitularis; 2^a quod adsit consensus totius capituli, vel saltem majoris, aut sanioris partis; 3^a quod fiat subscriptio a capitularibus; 4^a quod interveniat consensus superioris talis ecclesiæ, et consensus summi pontificis; non autem patroni, *ibid. a num. 5 ad 9.*

Necessaria haud est subhastatio in alienatione rei ecclesiasticæ, *ibid. num. 14.*

Solemnitates omnes fere pertinent ad consensum sedis apostolicæ.

ALIENATIO QUOAD EA QUÆ ALIENARI POSSUNT SINE SOLEMNITATIBUS.

Absque talibus solemnitatibus alienari possunt. Primo, terrulæ, alique fundi steriles, et exigui valoris, minusque utiles ecclesiæ. *Vide verb. Alienatio, art. 3, num. 1 et 2.*

Terrulæ, et res modici valoris sunt, quæ non æstimantur ultra viginti solidos, seu viginti quinque scuta aurea, et valor assignatur scuti aurei, *ibid. num. 3 et 4.*

Justa tamen causa interveniat necesse est in alienatione rei exigui valoris, *ibid. n. 18.*

Si fundus aliquis non singulis annis, sed biennio, vel triennio fructus reddat, locatio rei ecclesiasticæ fieri potest ad sex vel novem annos, quin incurratur in prohibitionem alienationis rerum ecclesiasticarum, *ibid. num. 19.*

Qua occasione disceptatur an et quando locatio rerum ecclesiæ ad novennium, quæ sapit alienationis speciem, pro toto novennio, vel pro triennio sustineatur, necne, *ibid. num. 19, in fin.*

Secundo sine talibus solemnitatibus alienari possunt mobilia relicta monasterio, seu ecclesiæ incapaci ea retinendi, *ibid. num. 5 et 6, et verb. Syndicus apostolicus, num. 29, ubi decernitur modus.*

Tertio sine solemnitatibus potest fieri locatio, atque conductio rei ecclesiæ ad triennium fructiferam, *ibid. num. 7 et 8.*

Si locatio rei fructificantis singulis annis fiat ad novennium simpliciter, et indivisibiliter, est nulla, et invalida etiam pro primo triennio, secus si divisibiliter fiat; et hoc declaratur, *ibid. num. 9 et 10.*

Quarto sine solemnitatibus possunt dari in feudum, vel emphyteusim res immobiles ecclesiæ ab antiquo in feudum, vel emphyteusim dari solitæ, et exponitur *ly dari solitæ, ibid. a num. 11 ad 13.*

Quinto sine solemnitatibus alienari possunt fructus, et bona ecclesiastica, quæ servando servari non possunt; hocne explicatur, *ibid. num. 14 et 15.*

Sexto sine solemnitatibus alienari possunt res ec-

siastica, quando summa alienandi instaret necessitas, et papa de facili adiri non posset, et esset periculum in mora. Vide *verb.* Alienatio, art. 3, num. 16.

Septimo sine solemnitatibus alienari possunt mancipia ecclesiae, seu servi fugitivi, et qui de fuga revocati retineri non possunt, *ibid.* num. 17.

ALIENATIO QUOAD EOS CASUS, IN QUIBUS NEQUIT FIERI SINE SOLEMNITATIBUS.

Disentio theoretica, qua docetur quando, necne alienatio rei ecclesiastica fieri possit sine solemnitatibus. Vide *verb.* Alienatio, art. 4, num. 45 et 46.

Quamvis sine solemnitatibus fieri possit alienatio rei ecclesiastica pro solvendis debitis illius, qui bona et hereditatem reliquit ecclesiae, cum talia bona nondum sunt Ecclesiae incorporata, non tamen, si jam incorporata, *ibid.* num. 1 et 2.

Secundo, licet sine solemnitatibus, aut beneplacito apostolico, et episcopi facultate possit res ecclesiae in aliam transmutari: non sic tamen in subrogatione patrimonii clericalis, quod alienari non potest sine licentia episcopi, etiamsi in locum ejus subrogetur beneficium, *ibid.* num. 3 et 4.

Tertio, licet sit multum probabile, quod praelatus possit sine solemnitatibus, et beneplacito apostolico repudiare legatum factum ecclesiae etiam de rebus immobilibus; tamen probabilius est, absque beneplacito apostolico non posse, *ibid.* a n. 5 ad 10.

Quarto, sine beneplacito apostolico, aut solemnitatibus nequeunt alienari jura perpetua ecclesiae, adeoque neque servitus passiva imponi, nec activa alienari potest sine beneplacito apostolico, *ibid.* num. 11.

Quinto, sine beneplacito apostolico nequit fieri ulla transactio, qua cedantur jura super bonis praetens ab ecclesia, licet illa non possideat, sed aliquid aliud loco bonorum recipiat, *ibid.* num. 12.

Sexto, sine solemnitatibus et beneplacito apostolico nequit fieri alienatio ab una ecclesia in aliam: imo neque inter personas ejusdem ecclesiae, *ibid.* a num. 13 ad 14, et *infra* num. 31.

Septimo, sine solemnitatibus et beneplacito nequit fieri arborum incisio et venditio, quando incisio et venditio est in magna quantitate cum notabili detrimento fundi, et quando arbores sunt fructiferae: bene vero, si secus. Vide *ibid.* num. 15 ad 17.

Octavo, sine beneplacito apostolico non possunt bona ecclesiastica, sive mobilia pretiosa dividi in plura corpora ad hoc ut minuat valor, et reducantur ad esse terrularum, vel ad aestimationem minorem quadraginta scutis Romanis, ut sic res fiat auctoritate episcopi alienabilis, *ibid.* num. 18 et 19.

Nono, sine beneplacito apostolico sunt nullae et invalidae locationes seu concessionem ad longum tempus bonorum ecclesiae, seu capituli, quamvis fiant inter canonicos et beneficiatos ejusdem ecclesiae alienantis, *ibid.* num. 20.

Decimo, sine beneplacito apostolico non possunt alienari annui census creati ad formam bullae Piaevae, imo nec diminui, *ibid.* num. 21 et 22.

In casu autem, quo capitale census fuerit restitutum, tunc si pro investitione non inveniatur fundus tot reddens redditus, quot reddebat primus, vel si tot reddens fructus, aut etiam majores, periculosus tamen sit, tunc valide et licite fieri potest investitio pro minore reddito, *ibid.* num. 23 et 24.

Undecimo, sine beneplacito apostolico nequeunt alienari loca montium, seu pecunia collocata in montibus, *ibid.* num. 25.

Duodecimo, sine solemnitatibus nequeunt alienari bona ecclesiae, licet sint ita ecclesiae relicta, vel donata, ut possint pro libito sine solemnitatibus alienari, secus si relicta sic sint ad determinatum effectum, *ibid.* num. 26 et 27, ac *verb.* Bona, art. 1, num. 3 et 4.

Tertiodecimo, regulares, quamvis possent alias alienare bona suarum ecclesiarum, vel monasteriorum nulla petita licentia a sede apostolica vel a loci ordinario ex privilegiis sibi concessis, nunc tamen id haud amplius queunt, *ibid.* a num. 28 ad 30.

Quartodecimo, regulares sine beneplacito et solemnitatibus nequeunt transferre bona de uno monasterio divite in aliud monasterium, etiamsi ejusdem provinciae et religionis, *ibid.* num. 31, et *in eod.* art. a num. 15 ad 14.

Potest tamen praelatus regularis de consensu capituli conventualis permutationem facere de aliquibus mobilibus uno monasterio superfluis, cum aliquibus aliis mobilibus alteri monasterio etiam superfluis. Prohibita est autem alienatio immobilium, et mobilium pretiosorum ex uno in aliud monasterium, etiam ejusdem ordinis, *ibid.* num. 32.

Quintodecimo, sine beneplacito apostolico regulares nequeunt alienare mobilia pretiosa neque cum permissione et facultate capituli generalis; imo maxime in conventibus subjectis episcopis de se ipsis neque terrulas et vineolas, *ibid.* num. 33 et 34.

Sextodecimo, regulares nequeunt sine beneplacito hypothecare bona specialia monasterii; bene vero generaliter omnia. At tunc si deberet procedi ad substationem bonorum, requireretur beneplacitum, *ibid.* num. 35 et 36.

Decimo septimo, moniales sine facultate sacrae Congregationis nequeunt alienare dotem choristae supranumerariae, sed omnino investiri debet, et quidem in bonis stabilibus, vel iis deficientibus, in censibus securis, *ibid.* num. 37 et 38.

Dos autem conversae licet supranumerariae potest sine tali facultate expendi in necessitatibus monasterii, ut etiam dotes monialium intra numerum cum sola facultate sui superioris, *ibid.* num. 39 et 40.

Decimo octavo, moniales et regulares nequeunt sine beneplacito alienare pecuniam relictam monasterio, vel deputatam ad emendum bonum immobile vel mobile pretiosum. Et neque alienare mobilia pro fabrica monasterii. Possunt tamen sine beneplacito convertere in usus conventuum spolia defunctorum vel defunctorum, *ibid.* num. 41.

Decimo nono, moniales et regulares nequeunt sine beneplacito pro extinguendis debitis monasterii alienare bona, vel pecuniam redactam, seu retractam ex redemptione census, unum tamen ex census extinctione fieri posse absque Sac. Cong. facultate videtur, et assignatur, *ibid.* num. 42 ad 44.

Num fieri possit alienatio rei ecclesiasticae sine solemnitatibus ab una ad aliam ecclesiam, *ibid.* num. 48.

Et si agatur de regularibus exemptis, assensus alienationis rerum exigui valoris nequit praestari ab eorum praelato, sed ab episcopo, *ibid.* num. 49.

Abbas tamen tertiae speciei exemptionis praestare potest consensum in alienatione rei ecclesiasticae exigui valoris, *ibid.* num. 49.

Intellige tamen nisi agatur de rebus propriis sui monasterii, *ibid.* num. 49.

ALIENATIO QUOAD MODUM SUCCURRENDI ECCLESIAE PER IPSAM ENORMITER LAESA, ET QUOAD ACTIONES IPSI ECCLESIAE COMPETENTES.

Si alienatio facta fuit invalide ob non servatas solemnitates, succurrendum est ecclesiae per totalem rescissionem contractus; si vero fuit valida, vergens tamen in enormem ecclesiae laesionem, in integrum restituendum erit; et ad quid tunc teneatur ecclesia. Vide *verb.* Alienatio, art. 5, n. 1, 2 et 3.

Ad succurrendum ecclesiae potest rem alienatam repetere, non solum successor male alienantis, sed

etiam ipse male alienans, quamvis juraverit se non repetiturum. Vide *verb.* Alienatio, art. 5, num. 4 et 5.

Et in defectum male alienantis, et ejus successoris quilibet clericus rem male alienatam repetere potest, *ibid.* num. 6.

Ecclesia laesa per malam alienationem duplicem habet actionem, quae assignatur. Vide *ibid.* a n. 7 ad 9.

Rem Ecclesiae male alienatam scienter, et mala fide recipiens non facit fructus suos, sed teneatur eos restituere una cum melioramentis, *ibid.* num. 10.

De restitutione fructuum rei ecclesiasticae nulliter alienatae, *ibid.* num. 10.

ALIENATIO QUOAD POENAS MALE ALIENANTIUM, ET AD IPSAM COOPERANTIUM.

Prima poena est, quod talis alienatio facta non servatis requisitis solemnitatibus ipso jure sit nulla, adeoque rescindenda; nullitas tamen pro foro externo intelligenda est. Vide *verb.* Alienatio, art. 6, n. 1 et 2.

Secunda poena est, quod tam alienantes, quam alienata recipientes, et subscribentes incurrant excommunicationem majorem non reservatam, et prohibentur qui ab ea incurrenda excusentur, *ibid.* n. 3 ad 6, et *verb.* Bona, art. 1, num. 11 ad 15.

Tertia poena est, quod episcopi vel abbates male alienantes subjaceant interdicto ingressus in ecclesiam; et si per sex menses talem poenam contumaciter sustinuerint, ab administratione beneficii, et dignitatis sint suspensi; inferiores autem praelati, etc., beneficiis sint ipso facto privati, *ib.* n. 7 et 8.

Regulares vero, qui mobilia et mobilia pretiosa alienant, locant, vel distrahant census, et hypothecas speciales constituunt absque facultate sac. Cong. ulterius incurrunt ipso facto poenam privationis officiorum, inhabilitatis ad illa, vocis activae et passivae, *ibid.* num. 9, 10 et 11.

Recensitae autem poenae non incurruntur, si ubi adest necessitas, et evidens ecclesiae utilitas, et pietas, alienantur bona ecclesiae modici valoris cum facultate episcopi, *ibid.* num. 12.

Et hinc quando, necne, subjaceant regulares poenis alienationis rerum ecclesiasticarum in arborum incisionibus, *ib.* num. 14.

Indicantur auctores, qui agunt de poenis alienantium bona ecclesiae sine solemnitatibus, *ibid.* num. 15.

Quoad haec attendenda est novissima constitutio Benedicti XIV, incipiens: *Universalis Ecclesiae*, in qua sub poena excommunicationis, nullitatis actus, et contractus, et sub omnibus poenis statutis contra alienantes bona ecclesiae, varia prohibentur, quae assignantur, *ib.* num. 15.

ALIMENTA (I, 391).

Alimentorum nomine generaliter veniunt omnia, quae sunt necessaria ad honestam et congruam vitam humanae sustentationem; eaque cuncta assignantur, ac declarantur. Vide *verb.* Alimenta, a n. 1 ad 15.

Ad dignoscendum quid nomine alimentorum veniat, et quomodo taxanda sint, inspicere oportet, qua ex causa debeantur, *ibid.* n. 119.

Alimentorum recensentur causae et regulae aptandi alimenta singulis iisdem casibus, *ibid.* num. 119 et seq.

Alimenta in genere conventa praestari debent juxta commodam alimentariorum sustentationem, habito respectu ad gradum familiae, et consuetudinem loci, *ibid.* num. 119.

Alimenta praestari debent servato ordine, et gradu conjunctionis, ut qui proximior est, et magis

conjunctus, ea subministrare teneatur, *ibid.* num. 14.

Hinc in primis tenentur parentes alimenta praestare filiis etiam spuris; cum hac tamen differentia, quod mater alere filios primo triennio, et post triennium tenetur pater usque ad emancipationem, *ibid.* num. 15, 16 et 17.

Nomine alimentorum aliud intelligitur respectu patris, et aliud respectu matris, et assignatur ad quid teneatur mater, et ad quid pater, *ibid.* num. 18.

In defectu patris qui alimenta praestare teneatur; item et in defectu matris, vel etiam mortuis parentibus et avis, *ib.* num. 19, 20 et 21.

Clericus tenetur alimenta praestare filiis ex damnato et sacrilego complexu etiam in sacerdotio susceptis, et deficiente patrimonio, potest eos alere ex fructibus beneficii, *ibid.* num. 22.

Parentes aliique supra recensiti non tenentur alimenta praestare filiis et nepotibus, si ipsi aliunde habeant, quo sufficienter se possint alere, vel aliqua arte polleant, qua honeste juxta conditionem proprii status sine dedecore possint sibi victum quaerere, *ibid.* num. 23.

Item pater non tenetur alimenta praestare filio, si sine justa causa nolit habitare cum ipso: secus autem si ex justa causa, *ibid.* num. 24 et 25.

Alimenta sunt per patrem infidelem praestanda filio noviter converso ad fidem, et in ea quantitate, qua tenebatur pater ante conversionem ejusdem filii, *ib.* num. 26, et *verb.* Hebraeus, num. 21.

Alimenta debent a parentibus praestari filiis secundum decentiam status et conditionis ipsorum, *ib.* n. 27.

In controversia pro taxandis alimentis attendi debet non solum dignitas personarum, et facultatum copia, sed etiam aetas alimentarii, et consuetudo regionis, *ib.* num. 28.

Facta semel taxatione alimentorum, vel per judicem, vel partes inter se, quid si contingat patrimonium patris decrescere vel auferi, *ib.* num. 29.

Pater tenetur juxta decentiam proprii status, non solum alimenta praestare filio, sed etiam ipsius uxori, quamvis eam duxerit sine dote, ipso consentiente, imo etiamsi dissentiente, *ib.* num. 30 et 31.

Pater tenetur sic praestare alimenta etiam uxori sui filii illegitimi ac spurii, *ibid.* num. 32.

Pater tenetur alimenta praestare etiam filiis emancipatis, si aliunde non habeant quo se alant; et etiam saltem in subsidium filiae nuptae viro pauperi non habenti unde ipsam alat, *ib.* num. 33 et 34.

Pater tenetur alimenta praestare etiam filio excommunicato; ei tamen culpabiliter et pertinaciter in excommunicatione perseveranti solum tenetur juxta necessitatem naturae; sin autem, juxta decentiam status, *ib.* num. 35 et 36.

Licet pater teneatur regulariter praestare alimenta juxta necessitatem naturae filio excommunicato, non ita, si haereticos alios pervertere nitatur, *ib.* n. 37.

Item pater tenetur praestare alimenta juxta necessitatem naturae filio bannito, quamvis statuto cautum sit, ne ei praebantur, *ibid.* num. 38.

Pater tenetur praestare alimenta filio monacho jure ejecto a religione, si ipse aliunde non habeat quo se alat, *ib.* num. 39, et *verb.* Ejecti, num. 45.

Ex quibus causis pater filiis alimenta extra paternam domum praestare teneatur, *ib.* num. 126.

An et quando alimenta promissa ab aliquo in sua domo debeantur etiam extra illam, *ib.* num. 126.

An alimenta debeantur ex fideicommissis ascendentibus et transversalibus vocatis ad ipsum, *ib.* num. 127.

Religiosi praclarissimae Societatis Jesu post vota

simplicia ante solemnem professionem a dieta Societate dimissi, nulla ab eadem societate pretendere possunt alimenta, aut congruam sustentationem, licet dum in ea viverent titulo religiosæ paupertatis ad sacros etiam presbyteratus ordines promoti fuerint. Vide *verb.* Alimenta, *num.* 40.

Monachus seu regularis injuste ejectus potest compellere monasterium, seu religionem ad alimenta futura, et etiam præterita, si illa mutuo accepit, et lite pendente, adhuc ex nobis monasterii ali debet, *ib. num.* 41 et 42, et *verb.* Ejecti, *n.* 47 et 48.

Alimenta non sunt præstanda a primo monasterio regulari aut moniali ad aliud monasterium transeunt, quamvis penes primum remaneat dos, et alia bona, *ib. num.* 45.

Alimenta præstare tenetur monasterium regulari in aliud monasterium incluso pro penitentia peragenda, vel in carceribus Sancti Officii detento, dummodo illa religio non sit de iis, quæ in communi non possident, *ib. num.* 44 et 45.

Alimenta a novitia solvi non debent monasterio, si eandem teneatur recipere, et ad habitum, et ad professionem sine dote. Secus autem, si ad solam professionem, *ib. num.* 46.

Monachus, seu monialis, pendente lite super validitate suæ professionis, si sine licentia debita degat extra monasterium, non potest ab ipso alimenta prætere, secus autem si sit ex ord. sac. Cong. *ib. num.* 47 et 48.

Filii tenentur alimenta præstare parentibus indigentibus, sicuti parentes ipsis, *ib. num.* 49 *ac subsequens.* *num.* 50 ad 54, plura scitu necessaria de filiis ad rem remissive indicantur.

Frater dives tenetur alimenta præstare fratri pauperi, etiamsi naturali, vel spurio, et licet bona non provenierint a communi patre, *ib. num.* 55 ad 58.

Tenetur etiam frater dives alimenta præstare sorori pauperi etiam solum uterinæ. Vide *ib. n.* 59 et 60.

Patruus nepotem, et e converso nepos patruum alere tenetur in subsidium, etiamsi agatur de nepote naturali, et spurio, aut ex fratre naturali, vel spurio, et quamvis bona non procedant a communi stipite, *ib. a num.* 61 ad 64.

Et quod dicitur de patruo respectu nepotis, dicitur etiam de nepote respectu patris, qui, si sit pauper, alendus est a nepote, *ib. num.* 65 ad 66.

Conjuncti ratione sanguinis, et naturalis pietatis tenentur inter se præstare vitæ subsidia, *ib. n.* 67.

Maritus tenetur alimenta præstare uxori, etiamsi sine dote eam duxerit, si scienter indotatam accepit, nec des fuit ei promissa, nec jus aliquod sibi reservavit ad dotem, *ib. n.* 68 et 69.

Si autem maritus uxorem duxit sine dote numerata cum dote tamen promissa, et conventa in determinata quantitate, fide data de solutione, et postea eandem non possit exigere, tunc de rigore juris non tenetur alimenta uxori præstare, sed solum ex æquitate et honestate, *ib. n.* 70 et 71.

Si uxor sine necessaria causa recedat, et divertat a marito, maritus non tenetur ei alimenta præstare, quamvis dotem ab ea acceperit, secus vero ob justam, *ib. n.* 72 et 73 et *verb.* Uxor, *n.* 24.

Si maritus sit inops, et uxor dives, tenetur hæc alimenta illi præstare, *ib. n.* 74.

Alimenta debentur uxori ab hæredibus mariti, qui dotem detinens pro anno luctus, etiamsi diviti, vel dotis fructus ad alimenta præstanda non sufficiant; nec tenetur in illorum favorem impendere suas operas, sive obsequiales, sive artificiales, *ib. n.* 75 ad 78.

Potest uxor sine labe usuræ convenire cum hæredibus mariti pro alimentis sibi debitis pro anno luctus, ut certam quantitatem sibi conferant, quam

vis valorem excedat fructuum dotis, *ib. n.* 79 et 80.

Uxor vidua non solum intra annum luctus potest ab hæredibus mariti detinentibus dotem exigere alimenta, sed etiam post annum luctus, si in mora fuerint restituendi eandem, *ib. n.* 81.

Hæredes mariti tenentur alere uxorem viduam, si sit indotata, inops, et non habeat aliunde, quo se possit alere, ut etiam hæredes uxoris maritum inopem, *ib. n.* 82 et 83.

Exstante controversia inter patrem et filium super alimenta præterita, probabilius est, quod possint compelli ad compromissum, secus autem quoad futura, *ib. num.* 84 et 85.

Alimenta præterita non præstita a patre filio, qui eadem acquisivit mendicando, vel alio modo non oneroso, non possunt a dicto filio repeti neque quoad eorum æstimationem, si autem contraxerit aliquod debitum per mutuum, tunc pater tenetur, etc., *ib. num.* 86 et 87.

Renente patre alimenta debita præstare filio, cum possit, potest idem filius alimenta repetere a die petitionis, *ib. num.* 88.

Alimenta debentur filio asserenti se esse filium, quamvis pater neget, si sit in quasi possessione filiationis, et quid si secus. Vide *ib. num.* 89 et 90.

Alimenta sunt a patre iterum præstanda filio, quamvis hic culpose consumpsit quantitatem sibi assignatam pro eisdem alimentis, *ib. num.* 91.

De alimentis præstandis a monasterio monacho, vel moniali intra vel extra monasterium, *ib. num.* 150.

An creditores jus habeant super annua præstatione promissa filio titulo alimentorum expresso nomine legitimæ, *ib. num.* 128.

Alimenta quando et quomodo debeantur patrono beneficii a beneficiato, *ib. num.* 92 et 129.

Clerici privati beneficiis, ad quorum titulum ordinati fuerunt, nullum jus habent pro alimentis super eorum fructibus, quamvis non habeant aliunde, quo se alere possint, *ib. num.* 95.

Clericus a beneficio suspensus, si aliunde non habeat, debet ex fructibus illius alimenta percipere, *ib. num.* 94.

Parentes, et alii exponentes infantes in publicis hospitalibus, etc., an, et quando teneantur refundere alimenta, seu restituere expensas, *ib. n.* 95.

Si filius in querela inofficiosi testamenti in prima instantia obtinuerit pro se sententiam, sunt ei decernenda alimenta, et litis expensæ usque ad finem ejusdem litis per ultimam sententiam, et quid si in prima instantia nondum fuerit sententiam consecutus, *ib. num.* 96 et 97.

Alimenta, et litis expensæ, pendente lite super inofficioso testamento, debentur etiam multis aliis, qui assignantur, *ib. num.* 98.

Alimenta, et sumptus litis debentur cuicumque aetori pauperi, quando cum paupertate concurrat etiam præsumptio boni juris, *ib. n.* 99, 100 et 101.

Alimenta si sint debita ex sola dispositione juris, non potest alimentarius sine causa ea exigere extra domum hæredis, bene vero ex justa causa, quæ assignatur, *ib. num.* 102 et 103.

In tali tamen questione qualis sit justa causa petendi alimenta extra domum hæredis, remittitur arbitrio judicis a jure regulando, qui, etsi alimenta essent legata in domo, potest cogere hæredem ex justa causa ad ea præstanda extra domum, *ib. num.* 104 et 105.

Si alimenta sint debita ex sola dispositione hominis, seu testatoris, et testator simpliciter alimenta legaverit absque alia adjectione, tunc legatarius facultatem habet habitandi ubi vult, et hæres te-

netur eidem alimenta præstare, vide *verb.* Alimenta, *num.* 106 et 107.

Si autem testator alicui alimenta legaverit in domo, vel sub conditione, vel cum onere morandi, vel habitandi in domo, vel cum hæredibus, vel per aliud æquipollens constet de tali voluntate testatoris, quid, *ib. a num.* 108 ad 110.

Si mulier, cui fuerunt legata alimenta, sit copulata matrimonio, non tenetur percipere alimenta ex mensa hæredis, et idem ad quæ alia excludatur sit palam, *ib. num.* 111, 112 et 113.

Alimenta a quibus sint prædicatori præstanda, *ib. a num.* 114 ad 116. Fratres minores de Observantia Reformati, et Capuccini exempti sunt ab alimentis præstandis iis, qui in carcere inquisitionis detinentur, *ib. num.* 118.

In concursu plurium ad alendum obligatorum cuicumque onus alendi imponendum sit, *ib. num.* 124.

De modis, quibus cessat obligatio præstandi alimenta ex officio pietatis, *ib. num.* 125 et *seqq.*

Pater jure naturali tenetur alere filios, an etiam adoptivos, *num.* 152 et 153.

Quinam tenentur ad alimenta præstanda ex jure sanguinis, ex contractu, vel quasi, *num.* 134, 135.

Cui alimenta debeantur, pendente lite, *num.* 156.

Qualiter petantur, *num.* 157.

Num uxor expetere possit a viro debitis gravato, et in aliis casibus, *num.* 158.

Statuta specialia pro regno Neapolitano, *num.* 159 et 140.

Alia ad rem. Vide *verb.* Adulterinum, *art.* 5, *verb.* Filius, *verb.* Juspatorus, *art.* 4, *verb.* Necessitas, *verb.* Parentes.

ALLELUIA (I, 425).

Alleluia quid sit, quid significet, et quis vocis hujus auctor. Vid. *verb.* Alleluia, *num.* 1 et 2.

In Apocalypsi cantatur ab angelis, *num.* 3.

Christiani a Judæis acceperunt hunc ritum, *num.* 4.

Constat Ecclesiam non solum in die Resurrectionis cecinisse Alleluia, sed frequentius, et cur Hebraice, *num.* 6 et 8.

Tempore Hieronymi cantatur etiam a laicis in durioribus laboribus, *num.* 9.

Antiquitus in ipsis defunctorum funeribus adhibebatur, sed hodie deponitur, pariter et in Septuagesima et in missa feriali de Adventu, *num.* 10, 12 et 13.

Quomodo dicenda post Graduale, *num.* 11.

Tempore paschali ubi et cui addatur, *num.* 14.

ALLUVIO (I, 427).

Alluvio est duplex: alia latens, et patens, et quæ sit utraque, necnon cujus sit fundi augmentum per alluvionem, latentem, vel patentem factum, et insula per eandem de novo nata, ac alveus a fluvio derelictus. Vide *verb.* Dominium, *art.* 3, *num.* 47, 48, 49 et 50.

ALMA REDEMPTORIS (I, 427).

Vid. *verb.* Antiphona, *num.* 57 et *seqq.*

ALMUTIUM (I, 427).

De variis almutii nominibus, etymologia, forma et usu vetustissimo in Ecclesia. Vid. *verb.* Almutium, *num.* 1 ad 3.

Monachi et sacerdotes omnes almutium deferbant; item laici, imperatores, reges et ipsæ feminæ, *num.* 4 ad 6.

Quinam nunc illud deferant, *num.* 7.

Almutium canonici celebrantis poni non debet super altare, nec deferri cum pluviale vel planeta, *num.* 8.

ALTARE (I, 429).

Altare unde dictum, quid sit, et quotuplex, ac qualiter debeat esse lapideum. Vide *verb.* Altare, *num.* 1 ad 6.

Num primi Christiani ad sacra mysteria conficienda, altaria templaque habuerint, *ib. num.* 62 et 63.

Altari portatili, seu viatico nequeunt hodie nisi regulares quicumque quantumvis olim privilegiati; imo neque episcopi et majores prælati, etiamsi essent cardinales, *ib. num.* 7, et *verb.* Missa, *art.* 4, et *verb.* Oratorium, *num.* 70, ubi affertur nova pontificia declaratio.

Num usus altaris portatilis primis Ecclesiæ temporibus invaluerit, *ib. n.* 64.

A nemine, nisi a summo Pontifice, altaris portatilis privilegium impertiri potest, nisi urgeat necessitas, *ib. num.* 65.

Episcopis quid competat circa altare portatile, *ib. num.* 66.

Altaris portatilis privilegio gaudent cardinales, *ib. num.* 67.

Altaris consecratio de jure communi non potest fieri nisi per episcopum, nec potest simplex sacerdos altare consecrare, nisi ex privilegio, et commissione summi pontificis: in una sola missa plura consecrare potest episcopus in eadem ecclesia, *ib. a num.* 8 ad 11.

Abbatibus, qui sunt hoc privilegio suffulti nequeunt hodie consecrare, nisi altaria suarum ecclesiarum, *ib. a num.* 12 ad 15 et *verb.* Abbas, *num.* 51.

In altaris consecratione stando in rigore juris non videtur necessaria, et de essentia reposito sacerdotum reliquiarum, in praxi tamen non est omitenda, et notatur quid cavendum, quidque solitum, *ib. a num.* 14 ad 19.

Altare fixum, et stabile quando exsecratur, et in dubio ad quem spectet iudicium. Exsecrato altari fixo, et immobili non exsecratur ecclesia, nec e contra; at polluta, seu violata ecclesia, polluntur, seu violantur altaria fixa, *ib. a num.* 20 ad 28.

Altare portatile, quando exsecratur. At comparate ad ecclesiam quoad violationem non inducitur, uti supra, *ib. a num.* 29 ad 35.

Nullum altare sive fixum, sive portatile exsecratur ex eo, quod in ipso celebraverint excommunicati, interdicti et degradati, et in ecclesia non consecrata an possit consecrari altare fixum sine summi pontificis auctoritate, *ib. num.* 34 et 35.

In ecclesia consecrata nulli licet erigere altare stando in jure communi sine episcopi consensu, in ecclesiis tamen non consecratis potest erigi a presbyteris, *ib. num.* 36.

Sic autem altare ab episcopo consecratum, aut in ecclesia consecrata erectum nequit destrui sine permissione episcopi, in ecclesiis vero non consecratis quilibet suo jure potest altare non sacrum destruere, *ib. num.* 37 et 38.

Altaris lapis profanatus, seu exsecratus potest vendi, et licite teneri ab emptore; dummodo in loco honesto et decenti, *ib. num.* 39.

In altari non consecrato nemo celebrare potest, et in ipso celebrans peccat mortaliter, et quæ ambigua sunt de consecratione, consecrari debent, *ib. num.* 40 ad 43.

In altari, in quo episcopus missam cantavit, non potest alius sacerdos eadem die celebrare; quod si alicubi observaretur, esset intelligendum, nisi adesset licentia ejusdem, at nunc id explevit, *ib. num.* 44, 45 et 46.

In altari sanctorum apostolorum Petri et Pauli solus papa celebrat, nec aliis permittitur nisi mediante brevi pontificio, *ib. num.* 47.

Altare erectum super sepulcrum non potest consecrari; assignatur quid prius agendum, quantumve sepulcrum removendum, *ib. a num.* 48 ad 50, et